

2021-09-02

Dnr Komm2021/00801/S 1985:A

Sammanfattning av rådets diskussion och ställningstaganden i juni 2021, vad gäller erbjudande av vaccination mot covid-19 till barn och ungdomar.

Folkhälsomyndigheten (FoHM) kontaktade rådet den 8 juni med en förfrågan om synpunkter på ett underlag gällande vaccination mot covid-19 för barn och ungdomar. I ett dokument som rådet skickade till FoHM inför ett möte med myndigheten den 15 juni redovisas rådets hållning i några av dessa frågor samt vilka argument som rådet har för sina ställningstaganden. Huvudpunkterna i detta underlag återges nedan.

Obs: Bedömningarna nedan gjordes i juni 2021 utifrån då rådande kunskapsläge och epidemiologiska data.

Sammanfattning av rådets diskussion och ställningstaganden i juni 2021

En viktig utgångspunkt i rådets diskussion är Barnkonventionen som är svensk lag.¹ Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i alla ärenden som rör barn. I artikel 24 i barnkonventionen fastslås barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering, och att konventionsstaterna ska sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.

Smer anser att beslut om vaccination mot covid-19 för barn och ungdomar måste grundas både på bästa tillgängliga kunskapsgrund och etiska överväganden. Följande aspekter måste beaktas:

¹ (2018:1197) Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

- risken för svår sjukdom, akut och/eller på längre sikt, för de aktuella individerna
 - risken för att bli smittad och smitta andra
 - det epidemiologiska läget
 - vaccinens effekt och biverkningar
 - konsekvenserna av restriktionerna för unga som levit relativt åtskilda från sin vanliga vardag (exempelvis möjligheten att gå i skolan och delta i fritidsaktiviteter).
 - barns rätt att inte utsättas för behandling om denna inte är meningsfull.
 - undanträngningseffekter för andra grupper/vaccinationer vid utökad vaccinering mot covid-19 respektive provtagning (nationellt och globalt).
- Smer anser att det, utifrån tillgängligt kunskapsunderlag, finns starka skäl som talar för att erbjuda ungdomar i åldersgruppen 16–17 år vaccination mot covid-19 (efter att de grupper och individer som hittills prioriterats vaccinerats). Ett skäl är att ungdomar därmed ges ett individuellt skydd mot covid-19. Ett annat skäl är att vaccination även ger sekundära effekter i form av ökat välbefinnande och hälsa, när skolor och fritidsaktiviteter kan hållas öppna. Ytterligare ett skäl är att täckningsgraden ökar och smittspridningen minskar. Detta kan innebära ett ökat skydd för ovaccinerade och att risken för att viruset muterar minskar.
 - Smer anser att det finns starka skäl för att individer med förhöjd risk bör erbjudas vaccin från 12 års ålder. Några medlemmar i rådet menar att det idag² finns starka skäl att erbjuda vaccinet till alla barn mellan 12 och 15 år, med hänvisning till att det finns vetenskapligt underlag och epidemiologiska data, medan en majoritet av rådets medlemmar bedömer att det kan finnas skäl att avvakta till dess det finns mer kunskap kring vaccinens säkerhet och effekt samt utvecklingen av det epidemiologiska läget.
 - När det gäller yngre barn anser Smer att det, när mer data finns och vaccinbristen minskar globalt, är rimligt att gå ned i åldrarna så långt det är möjligt utan att riskerna överväger hälsovinster. Om vaccination för covid-19 ej kommer erbjudas barn och ungdomar i lägre åldrar är det av vikt att säkerställa att man istället satsar på de alternativ som finns (såsom testning, spårning och isolering) för att säkerställa att skolor och fritidsaktiviteter kan hållas öppna.

² Dvs vid tidpunkten för beredningen i juni 2021.

- Smer anser att det är av avgörande vikt att FoHM tydligt kommunicerar på vilka grunder vaccination mot covid-19 erbjuds eller inte erbjuds till olika grupper av barn och ungdomar.
- En viktig princip i rådets diskussion är att individens rätt till självbestämmande och integritet respekteras så långt som möjligt. Enligt gällande rättsliga värden av en minderårig ske i samförstånd med individen, om denna med beaktande av ålder eller utveckling kan anses fatta egna beslut om vården.
- För barn och ungdomar som erbjuds vaccination bör för målgruppen anpassad information tas fram. Det är avgörande att veta varför man ska vaccinera sig och vilken kunskap och överväganden detta erbjudande vilar på.
- Smer menar att det kan vara motiverat att särskilt stödja insatser för att vaccinationer kommer till stånd bland barn och ungdomar i socioekonomiskt utsatta områden, så att dessa ges samma förutsättningar för vaccination som i andra icke socialt utsatta områden.
- Smer anser att så länge det finns brist på vaccin bör man anlägga ett globalt perspektiv när man tar beslut om vilka grupper i Sverige som ska erbjudas vaccin. Att prioritera låginkomstländer innebär minskad sjukdom, fattigdom och död i dessa länder och minskad risk för nya mutationer. Den svenska regeringen ansvarar i första hand för den svenska befolkningen, men vissa länder saknar resurser för att kunna vaccinera sin befolkning, vilket på sikt även kan få konsekvenser globalt i form av muterade virusvarianter och att pandemin inte avstannar. Sverige bör fortsätta bidra till vaccinationsprogrammet COVAX för att medverka till att individer i världens låginkomstländer snabbt får tillgång till vaccin.

Underlaget i juni 2021 togs fram med korta tidsramar och behandlades per e-post. I beredningen av ärendet deltog följande ledamöter och sakkunniga: Kenneth Johansson, Michael Anefur, Åsa Gyberg-Karlsson, Dag Larsson, Sofia Nilsson, Lina Nordqvist, Malena Ranch, Ulrika Jörgensen, Lilas Ali, Göran Collste, Olle Olsson, Titti Mattsson, Kerstin Nilsson, Nils-Eric Sahlin, och Mikael Sandlund. Lotta Eriksson, huvudsekreterare, beredde ärendet.

Beslut om att publicera denna sammanfattning av rådets beredning och ställningstaganden av frågan i juni, har fattats beslut om vid rådets ordinarie sammanträde den 2 september 2021.

För rådet,

Åsa Gyberg-Karlsson

Ledamot, Statens medicinsk-etiska råd